

מסורת הש"ס

(א) שבת נא. מ"ק י: ימות מל. לקמן נא. (ב) ויפלו מל. (ג) ועידין סה: ויפלו. (ד) ויפלו מל. נא. (ה) ויפלו מל. נא. (ו) ויפלו מל. נא. (ז) ויפלו מל. נא. (ח) ויפלו מל. נא. (ט) ויפלו מל. נא. (י) ויפלו מל. נא. (יא) ויפלו מל. נא. (יב) ויפלו מל. נא. (יג) ויפלו מל. נא. (יד) ויפלו מל. נא. (טו) ויפלו מל. נא. (טז) ויפלו מל. נא. (יז) ויפלו מל. נא. (יח) ויפלו מל. נא. (יט) ויפלו מל. נא. (כ) ויפלו מל. נא. (כא) ויפלו מל. נא. (כב) ויפלו מל. נא. (כג) ויפלו מל. נא. (כד) ויפלו מל. נא. (כה) ויפלו מל. נא. (כו) ויפלו מל. נא. (כז) ויפלו מל. נא. (כח) ויפלו מל. נא. (כט) ויפלו מל. נא. (ל) ויפלו מל. נא.

לעזי רש"י

ברליינער. פטריה. קבליינער. קבליינער. יתד, וי, יד.

מוסף רש"י

אין בהן משום בישולי עכו"ם. שמואל כמחמם בישולי נכרים משום חממת ועל שאלת כמו שהיה מי לא גזר על כשול, דכיון שאלת כמו שהיה מי לא שאל, ללא גזר מיד, ולפי נאכלת על ידי מלחן מלך. אפילו מריש אוניה. ואע"פ שמתיר לנשול (כתובות ה:). כמאכל בן דרוסאי. לטעם היה מושג בישול שלם (שבת כ:). כל שאל מושג עד ישראל מלאכל בן דרוסאי שוב אין גמגמו משום בישולי נכרים (שם).

רבינו חננאל

כ"י שמואל בר יצחק דאמר משום רב כל הנאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו להא דא רבא שאלו עולה על שלחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. איכא בינייהו דגיס קטנים וארדי ודייסא דהני כגון דגיס קטנים. וארדי (ל) אין נאכלין בחי נאכלין בפת. ודייסא נאכלת בחי ואניה נאכלת בפת כ"י. כותל של עובדי כוכבים מותר ולא חיישן לפת שיש בו. שאין פת עובדי כוכבים אסורה באכילה אי לא משום חממת. אבל לכותל שרי דתני ר' חייא לוחם האפוי לכותל העשויה כלמורים פטורה מן החלה. אמר רב אסי אמר רב דגיס קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. אמר רב יוסף אם צלאן עובד כוכבים סומך עליהן משום ערובי תבשילין. ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא קמחא עיקר ולא הרסנא וליפיק אסורי. אמר רב ברונא אמר רב עובד כוכבים שהצית אור באגם כל חגבים שצלו מחמת האור ולא דיעו אי טמא ואי טהור כולן אסורין ולא מיבעיא עובד כוכבים אלא אפילו ישראל שהצית האור

(א) אולי דל"ל נאכלת בחי (ומפסק דמיידי נאכלת) ונאכלת בפת ודייסא אינה נאכלת בחי וכו' וי"ע שם.

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לח.

מדרבנן. שלא יהא ישראל רגיל אכלו במאכל ובמסמיה ויכילנו דבר טמא: דגיס קטנים וארדי ודייסא. אין נאכלין חייזר ואין עולין על שולחן מלכים ללישנא קמא יש בהן משום בישולי עובדי כוכבים ללישנא בתרא שרי: ארדי. דולייץ: מלוחין. נאכלין כמות שהן

אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אמר ר' רב שמואל בר רב יצחק אמר רב "כל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב יב"ל שאינו נאכל על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים מאי בינייהו איכא בינייהו דגיס קטנים וארדי ודייסא (א) אמר רב אסי אמר רב דגיס קטנים מלוחים אין בהן משום בישולי עובדי כוכבים אמר רב יוסף אם צלאן עובד כוכבים סומך ישראל עליהם משום עירובי תבשילין ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא אסור פשיטא מהו דתימא הרסנא עיקר קמ"ל יקימחא עיקר אמר רב ברונא אמר רב עובד כוכבים שהצית את האור באגם כל החגבים שבאגם אסורין ה"ד איילמא דלא ידע הי טהור והי טמא מאי איריא עובד כוכבים אפילו ישראל נמי אלא משום בישולי עובדי כוכבים כי האי גוונא מי אסיר והאמר רב חנן בר אמי א"ר פדת א"ר יוחנן "האי עובד כוכבים דחריך רישא שרי למיכל מיניה אפילו מריש אוניה אלמא לעבורי שער קמיוכין יח"ג לגלויי אגמא קא מיכוין לעולם דלא ידע הי טהור והי טמא (ב) ומעשה שהיה בעובד כוכבים היה גופא אמר (ג) (רבה בר בר חנה) א"ר יוחנן האי עובד כוכבים מנייה אפילו מריש אוניה אמר רבינא הלכך האי עובד כוכבים דשרא סיכתא לאתונא וקבר בה ישראל קרא מעיקרא שפיר דמי פשיטא מהו דתימא לבשולי מנא קא מיכוין קמ"ל לשרורי מנא קא מיכוין אמר רב יהודה אמר שמואל "הניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים והפך בו מותר (ד) היכי דמי איילמא דאי לא הפך ביה הוה בשיל פשיטא אלא לאו דאי לא הפך לא הוה בשיל אמאי מותר בישולי של עובדי כוכבים נינהו לא צריכא דאי לא הפך הוה בשיל בתרתי שעו והשתא קא בשיל בהדא שעתא מהו דתימא קרובי בישולא מילתא היא קמ"ל (ה) והאמר ר' אסי א"ר יוחנן "כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים הא אינו כמאכל בן דרוסאי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים התם כגון דאותביה בסילתא ושקליה עובד כוכבים ואותביה בתנורא תניא נמי הכי מניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא ישראל מבית הכנסת או מבית המדרש ואינו חושש שופתת אשה קדירה על גבי כירה ובאת עובדת כוכבים ומגיסה

אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. פרש"י דרבנן גזר משום דחייש שמא יכילנו דברים טמאים ויותר היה נראה לפרש הטעם משום חממת וכן פ"ה במתני' אומר ה"ר אברהם ז"ר דוד דודאי שלקות אסרו חכמים כשהעובד כוכבים מנשכל בצימו אכל כשהוא מנשכל בצימו של ישראל אין לחוש לא לחממת ולא לשמא יכילנו דברים טמאים ולא הוה לו ר"ת דודאי כיון שהעובד כוכבים מנשכל לא חלקו כלל חכמים צין לרשות הישראל לרשות העובד כוכבים כי לעולם יש לחוש שמא לא יזהר גם בצימו של ישראל כמו בצימו של עובד כוכבים:

איכא בינייהו דגיס קטנים וארדי ודייסא. פי' שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים ואור"ת דמנאקט כתי וולא נקט דבש וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים ש"מ דעני למנאקט דברים שנעשה בהם לשון אחרון מוסף על הראשון ולהקל עליו לאפילו אינו נאכל מי כיון שאינו עולה לית ביה משום בישולי עובדי כוכבים ולכן פסק ר"ת דהלכתא כחלי תרי לישינו ואי איכא חד מינייהו או נאכל מי או לאו עולה אין צו משום בישולי עובדי כוכבים דבשל סופרים הלך אחר המיקל וראה מדאמרין לקמן בשמעמין (ע"פ) גזי משחא שליחא וכן גזי דבש בפתם התלמוד (לקמן נט:). אי משום בישולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא מי הוא פירוש ולא שייך ביה בישולי עובדי כוכבים אע"פ דעולה על שולחן מלכים הוה וגם ר' יוחנן עזר לקמן (דף נט. ע"ש) עובדא להיתר גזי מורמוסא דשלקי עובדי כוכבים ואכלו ישראל דאסר רשז"ל וא"ל רבי יוחנן דמקטורך עלך זיל הדר דכל שאינו עולה על שולחן מלכים אין צו משום בישולי עובדי כוכבים ואע"פ דמורמוסא אינו נאכל כמו שהוא חי (א) **דגיס קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים.** פי' אס דישלן עובד כוכבים אחרי שמלחן ישראל שרו כיון שקודם בישולם היו נאכלים מחמת מלחם אמר רב יוסף ואם צלאן סומך ישראל עליהם משום עירובי תבשילין ולא גרס עובד כוכבים עד ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא כפר"ס והשתא ניחא דלא תקשי לקמן דר' יוחנן דאסר דג מליח וצילא לזויה דהתם מייירי צמלחו עובד כוכבים והכא מייירי צמלחו ישראל ודגיס קטנים מלוחים נאכלין כמו שהם

חיים אומר רבי יהודה דמדקאמר מלוחים דמשמע שאין מלוחים אסירי א"כ ז"ל דמייירי בגדולים קצת שעולים לפעמים על שולחן מלכים דאי לא תימא הכי תקשי לן להא דאמר איכא בינייהו דגיס קטנים פי' דלמ"ד נאכל כמו שהוא חי יש צו משום בישולי עובדי כוכבים ולמ"ד אינו עולה דגיס קטנים אין צו משום בישולי עובדי כוכבים והלכתא כמרייהו לקולא וא"כ אמאי נקט מלוחים אפילו אין מלוחים נמי: **קא משמע** דין קימחא עיקר. מכלל היה (א) ר"ת ממיר קמ"ש ואובלי"ש של עובדי כוכבים לאותם שאין מהירים מפת של עובדי כוכבים דלמאי נחוש אי משום דס ציזים שלנו אין צהס דס ואי משום ציזי עוף טמא הרי אינם מצינים ופי' משום בישולי עובדי כוכבים קימחא עיקר והוי כמו פת [וע"פ מוס' חולין סד. ד"ה סימנן ומוס' ציה טז: ד"ה קמ"ל]: **לעזרם** דלא ידע הי טמא והי טהור. משמע הא אי הוה ידע הי טהור הוה שרי ומאכל ראה להמיר חגבים בלא שחיתיה ועוד ראה דעופות לא הוצרכו שחיתיה (א) אלא מפני שהוטלו צין בהמה לגדים והלכך לפטור בולא כלום א"א שכבר הוקשו לבהמה משמע הא לאו הכי פטרי משום דהוקשו לגדים וכל שאין חגבים שהוצרכו אחר דגיס דמתנא בתוספתא וכל נפש חיה הרומשת צמים אלו דגיס ולכל הנפש השורצת על הארץ אלו חגבים ועוד תניא בתוספתא (א) אוכל אדם חגבים צין חייזר צין מתין ואינו חושש וא"ת וחייזר היכי שרו הא איכא בל תשקלו דאמרין ס"פ ר' עקיבא (שבת דף ט:). רב חייא לרב כהנא דקא מעבר שושיבא אפומיה אי"ל שקליה דלא לימרו קא אכל ליה וקא עבר משום בל תשקלו וי"ל דהא דשרי בתוספתא חייזר היינו היכא שחמך ממנו אכר אחד ורחמנו היטב דליכא בל תשקלו בלחמא אכר [וע"פ מוס' חולין סו. ד"ה מנאי ומוס' שבת ט: ד"ה דלאן]: **קא משמע** דין לשרורי מנא קא מיכוין. ואע"פ דאמרין צפ' כלל גדול (שבת דף עד: ושם ע"ש) האי מאן דשדי סיכתא לאתונא חייזר משום מנשכל היינו לענין שבת דאע"פ דלשרורי מנא קא מיכוין מ"מ הוא מנשכל קצת וגם לאותו בישול גרוע הוא מתכוין וגבי שבת החמירו להחשיבו אכל לענין בישולי עובדי כוכבים לא חשיבו ואינו (א) (חייזר) עד שיתכוין לבישול גמור: ואחא

עין משפט
נר מצוה

קמא א ב מ"י פ"ז מהל' מאכלות אסורות הלכה יד טו סגנו לאין קמנו טושיע י"ד פי' קוי סעיף 6:
קמא ג מ"י שם הלכה טו טושיע שם סעיף 7:
קמא ד טושיע שם סעיף 8:
קמא ה ו מ"י שם הל' טו טושיע שם סעיף 9:
קמא ז מ"י שם הלכה טו טושיע שם סעיף 10:
קמא ח טושיע שם סעיף 11:
ח:

רבינו חננאל (המשך)

באגם אסור. ומעשה שהיה בעובד כוכבים אחד היה. אבל משום בישולי עובדי כוכבים בהאי גוונא לא אסירי דהא א"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) [ההרד"ק] רישא שרי למיכל ישראל מינה אפילו מריש אוניה. אלא לעבורי שער קא מיכוין ולא לבשולי. הבא נמי לגלויי אגם קא מיכוין. דייק רבנא מהא דא"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) [ההרד"ק] רישא רישא פ"י שהבהב ראש כבש להעביר שניה שרי למיכל מריש אוניה שמתבשל לפי שעה עובד כוכבים דשרא סיכתא לאתונא וקבר בה ישראל קרא ונתבשלה שרי. פי' מי שנתן יתירות של צין לייבשם לנענץ בספינות כמו מסמרים. ואמרין פשיטא מהו דתימא לבשולי אותן היתירות קא מיכוין. וכיון שכונתו לשום בישול בעלמא האי קרא שנתבשלה בכבשן אסורה. קמ"ל לשרורי. פי' לחזקם מותר. ותניא מניה לבישול. גונוין דשמעתא עובד כוכבים שלקח בשר מירשאל ונתנו ע"ג האור אם נתבשל כמאכל שגמרו ביד ישראל אבל אם לא נתבשל כמאכל דרוסאי מותר. ותניא מניה ישראל בשר ע"ג גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא מביה"כ או מביהמ"ד ואינו חושש. והני מילי דליכא חשש דלמא חליף ליה: